دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر

فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی

سال چهاردهم، شماره‌ی۴۷
پاییز ۱۳۹۳، صفحات ۲۱۲-۱۸۳

داود مختاری[۱]

ژئومورفولوژی دشت جلفا– هادیشهر

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۰۷/۰۹ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۲/۰۷/۲۵

چکیده

چاله تکتونیکی جلفا–هادیشهر یکی از دشت‌های شمالی ایران در امتداد رودخانه ارس است که در حد فاصل کرانه جنوبی رودخانه ارس و بخشی از رشته کوه قره داغ واقع شده است. هدف این پژوهش، شناخت وجوه مختلف ژئومورفولوژی و سیستم یا سیستم‌های مورفودینامیک این دشت و در بعد کاربردی آن، حفظ امکانات زیستی آن در ارتباط با سیستم‌های فوق است. برای نیل به اهداف پژوهش و تحلیل روابط فرایند–فرم، از روش ارگودیک و تحلیل تحول اشکال فعلی در نقاط مختلف و با سنین متفاوت استفاده شده است. بازسازی سیر تکاملی منطقه با استفاده از روش تحلیل ساختار رخساره ای از طریق مطالعات میدانی مکرر و پی جویی سطوح چینه بندی نهشته‌ها صورت گرفته است. در این پژوهش، نقش تکتونیک در ایجاد دشت و وضعیت ساختمان آن، وجود حرکات انبساطی، چشم انداز فعلی دشت، ساختار مخروط افکنه های کواترنری منطقه و حفظ فضای رسوبگذاری در دوره کواترنری مورد مطالعه قرار گرفته است. بر اساس نتایج این پژوهش، عوامل تکتونیکی و لیتولوژیکی مهم‌ترین شاخص‌های تأثیرگذار بر ویژگی‌های

[۱]– دانشیار گروه ژئومورفولوژی دانشگاه تبریز .

E-mail: d_mokhtari@tabrizu.ac.ir

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]

مورفومتری واحدهای ژئومورفولوژیکی می‌باشند. این دشت ویژگی‌های یک پدیمنت را دارد، مخروط افکنه دره دیز مهم‌ترین واحد ژئومورفولوژیکی آن است، مهم‌ترین چالش ژئومورفولوژیکی آن از بین رفتن پوشش کم ضخامت نهشته های کواترنری سطح پدیمنت است و نوع واکنش ژئومورفیک به اثرگذاری انسان بر روی فرایندهای سطح زمین دشت جلفا-هادیشهر، نشانگر حاکمیت نوعی تغییر ژئومورفیکی است.

کلیدواژه ها: ژئومورفولوژی دشت، چاله تکتونیکی، تحول ژئومورفولوژی دشت، سیستم‌های رودخانه ای، دشت جلفا-هادیشهر، شمال غرب ایران.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]